

Комунальний вищий навчальний заклад
«Херсонська академія неперервної освіти»

Кафедра теорії і методики дошкільного виховання
і початкового навчання

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ
РОБОТИ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ
ЗАКЛАДАХ**

**(Методичні рекомендації
дослідникам-початківцям)**

Херсон – 2014

УДК 371.2
ББК 74.202.2
О-64

*Схвалено на засіданні кафедри теорії і методики
дошкільного виховання і початкового навчання
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
(протокол № 3 від 07.05.2014 р.)*

Укладачі: Т. І. Туркот, Н. В. Алексеєва, І. О. Білічук, С. А. Паламарчук

Рецензенти:

Комінарець Т.В., кандидат філологічних наук, завідувач кафедри теорії і методики дошкільного виховання і початкового навчання КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

Стребна В.О., кандидат педагогічних наук, завідувач науково-методичної лабораторії початкового навчання КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

О-64 **Організація** дослідно-експериментальної роботи в освітньо-виховних закладах : методичні рекомендації педагогам-дослідникам / уклад. Т. І. Туркот, Н. В. Алексеєва, І. О. Білічук, С. А. Паламарчук. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2014. – 27 с.

У «Методичних рекомендаціях» висвітлюється логіка, методологія та організація наукових досліджень у сучасних освітньо-виховних закладах.

Розраховано на студентів вищих навчальних закладів, слухачів курсів підвищення педагогічної кваліфікації, педагогічних працівників, орієнтованих на проведення науково-педагогічних досліджень.

УДК 371.2
ББК 74.202.2

© «Херсонська академія неперервної освіти», 2014

Зміст

Вступ	4
1. Теоретичні засади дослідно-експериментальної роботи в умовах сучасних освітньо-виховних закладів	5
2. Практика організації дослідно-експериментальної роботи в сучасному освітньо-виховному закладі	9
Література, рекомендована для самоосвіти в галузі дослідно-експериментальної діяльності	20

Вступ

Розвиток системи освіти України передбачає пошук шляхів її удосконалення. У зв'язку з цим у сучасних освітньо-виховних закладах (дошкільних навчальних закладах, загальноосвітніх та професійних навчальних закладах) активізувалася діяльність педагогічних колективів щодо розгортання дослідно-експериментальної роботи. При цьому виникають певні труднощі щодо її організації. Тому наразі на допомогу педагогам-дослідникам ми маємо намір у найбільш лаконічному вигляді висвітлити логіку організації дослідно-експериментальної роботи та її методологію, що і окреслює мету пропонованих «Методичних рекомендацій».

1. Теоретичні засади дослідно-експериментальної роботи в умовах сучасних освітньо-виховних закладів

Дослідно-експериментальна робота будується з опертям на методологію як вчення про структуру, логіку організації, методи та засади діяльності в різних галузях науки, її теорію та практику.

Методологічний аспект дослідно-експериментальної роботи передбачає визначення:

- актуальності;
- проблематики;
- об'єкта;
- предмета;
- гіпотези;
- мети;
- завдань;
- теоретичної та практичної значущості результатів дослідно-експериментальної роботи (ДЕР);
- методів апробації та упровадження результатів ДЕР в масову педагогічну практику.

Для визначення *актуальності дослідно-експериментальної роботи* та її результатів педагогам-дослідникам необхідно здійснити теоретичний аналіз науково-педагогічної літератури та визначити стан проблеми в сучасній педагогічній практиці. Якщо виявляється недостатній рівень теоретичної розробки проблеми і потреба в її результатах для педагогічної науки і практики, слід приступити до розробки *концепції та методології дослідження*.

Наукова проблема є результатом глибокого вивчення практики і наукової літератури, характеризує реальний рух пізнавального процесу та фіксує його суперечності на певному етапі розвитку науки. У науковому дослідженні необхідно виокремити проблему як «поле» пошуку, базові знання та засоби їх практичної реалізації.

Обґрунтування актуальності проблеми передбачає відповідь на запитання чи важливою є проблема на сучасному етапі. Для цього

необхідне висвітлення кількох позицій, зокрема, посилення на документи, у яких визначаються соціальні замовлення у сфері освіти та її практичні потреби; що характеризуються недостатністю тих чи інших наукових знань, які потребують вирішення.

Під **концепцією дослідження** розуміють систему взаємопов'язаних наукових положень, котрі використовує дослідник для досягнення результату. Концепція може ґрунтуватися на загальноприйнятих теоріях певної наукової школи, а може бути авторською і розкривати власні теоретичні міркування дослідника. І в першому, і в другому випадку викладені положення є низкою понять, а не штучним набором окремих різнопланових тверджень. Дотримання цієї вимоги відображає концептуальний зміст дослідження.

Тема відображає проблему в її характерних рисах, і таким чином окреслює межі дослідження, конкретизуючи основний задум та створюючи передумови успіху роботи в цілому.

Об'єкт наукового дослідження – це сукупність зв'язків, відносин та якостей досліджуваного явища або загальна сфера пошуку, що знаходиться в полі зору дослідника.

Предмет дослідження більш конкретний та включає в себе аспект (ракурс) обраної проблематики, що підлягає безпосередньому вивченню в даній роботі, устанавлюючи межі наукового пошуку в об'єкті.

Між об'єктом та предметом в науковому дослідженні існує взаємозалежність, як між цілим та його складовими, де ціле усвідомлюється як об'єкт, а його частина – як предмет. Оскільки один і той самий об'єкт може досліджуватися в декількох аспектах, то їх вирізнення і складає предмет дослідження.

Мета дослідження формулюється коротко й точно, конкретизуючись у **завданнях дослідження**, та у змістовному відношенні виражає те основне, що повинен зробити дослідник. Мета та безпосередні завдання наукового дослідження знаходяться у взаємозалежності один від одного та полягають у віднайденні тих

явищ і законів, за якими вони функціонують. Мета прогнозує результати дослідження.

Гіпотеза – обґрунтоване припущення про можливі засоби розв'язання визначеної проблеми. Лише за умов вивчення характерних рис досліджуваних явищ можна висловити гіпотетичне положення, що вимагає подальшої перевірки.

Гіпотеза висувається в разі існування проблеми. Цінність гіпотези визначається нестандартністю, невідповідністю відомим знанням.

У залежності від того, що хоче довести автор, відбираються та узагальнюються емпіричні факти, окреслюються шляхи їх вивчення й доповнення, спрямовуються хід та методи пошукової роботи. Гіпотеза не виникає у свідомості дослідника спонтанно, вона є результатом глибокого усвідомлення теоретичних праць та досвіду практичної діяльності у тій чи іншій галузі науки.

Кожна гіпотеза підтверджується фактами аргументовано, що перетворює її з припущення на достовірне знання. Для цього розробляється *методика дослідження*, яка має бути адекватною обраному предмету, меті та завданням наукового пошуку.

Досить важливими характеристиками наукового дослідження є новизна отриманого знання та його значення для науки й практики.

Наукова новизна – поняття, яке пов'язує суб'єктивні та об'єктивні моменти, що виражають ставлення дослідника до результату. Формулювання наукової новизни передбачає визначення рівня, вагомості серед наукових фактів та значущості як типу нового знання, концепції, методики, рекомендацій, що раніше не мали аналогів у науці та практиці.

Новизна в науковому дослідженні виконує різні функції:

- *конкретизуючу* на рівні деталізації;
- *доповнюючу* на рівні уточнення;
- *перетворюючу* на рівні відкриття, яка спирається на креативний тип мислення дослідника, евристичні методи вирішення проблематики, неординарне її бачення, отримуючи нові

концептуальні положення, розробляючи нові теорії, підходи, що кардинально змінюють наукове знання.

Основою обґрунтування наукової та практичної новизни в науково-дослідних роботах виступає недостатня вивченість обраної проблематики, її нерозробленість у практиці навчання.

Теоретична значущість є центральною характеристикою наукового дослідження в ракурсі перспективності, доказовості, концептуальності отриманих результатів.

Практична значущість характеризується реальними зрушеннями в навчально-виховному процесі, досягнутими завдяки впровадженню в навчальну практику результатів дослідження.

Сукупність всіх етапів дослідження, у результаті яких отримуємо висновки та формулюємо рекомендації, визначається як **цикл науково-творчого процесу** і може бути названа технологією наукової творчості.

Апробація результатів дослідно-експериментальної роботи здійснюється у процесі виступів та дискусій на педагогічних радах, науково-практичних конференціях і семінарах. Упровадження результатів можливе шляхом поширення через публікації в педагогічній пресі, монографіях, оприлюдненні методичних рекомендацій, посібників.

Бажано висвітлення як позитивних, так і негативних результатів дослідно-експериментальної роботи, які повинні ураховуватись в масовій педагогічній практиці.

Особливо слід зауважити про необхідність забезпечення **логіки** у формулюванні мети, завдань, гіпотези, змісту дослідно-експериментальної роботи та отриманні її інноваційних результатів. Результати ДЕР можна розглядати як інтелектуальну власність.

Інтелектуальна власність – це право на результати творчої праці. Результати дослідно-експериментальної роботи можуть бути об'єктом авторського права та інтелектуальної власності у відповідності чинного з 1 січня 2004 року Цивільного кодексу України (книга «Право інтелектуальної власності»).

2. Практика організації дослідно-експериментальної роботи в сучасному освітньо-виховному закладі

Проаналізуємо один із можливих варіантів логіки дослідно-експериментальної роботи на прикладі діяльності педагогічного колективу Станіславського ДНЗ «Казка» Білозерського району Херсонської області. На наш погляд, це може допомогти майбутнім дослідникам-початківцям побудувати власний план дослідницької роботи та успішно реалізувати його.

Актуальність і проблематика дослідження. У різні історичні періоди в українців був сформований відповідний до соціальних, економічних, політичних умов національний ідеал тілесної та духовної досконалості людини як найважливіший елемент народної педагогічної системи. Він змінювався, адаптуючись до навколишнього середовища, але завжди, в усі часи відповідав основам традиційного життєвого укладу українців, їх вдачі, менталітету, звичаям і традиціям. Усі народні свята в Україні були оздоровчими, оскільки сприяли радості, бадьорості духу, оптимізму, очищенню, прагненню любити природу та спілкуватися з нею. Народна наука про здоров'я через традиції етносу вчила кожного цінувати, зберігати та відновлювати своє здоров'я.

Людина завжди прагнула і прагне зберегти і зміцнювати своє здоров'я. Але, на жаль, мрії про здоров'я не завжди реалізуються практично.

Зокрема, у 2010 р. в Україні серед дитячого населення (0-17 років) кількість вперше виявлених хвороб становила 11 млн. 412 тис. випадків, або 1394,0 на 1000 дітей. Це більше порівняно з 2005 р. на 11,4%, а порівняно з 2008 р. – на 4,5% . У 2010 р. кількість звернень дитячого населення з приводу хвороби досягла 15 млн.872 тис. (або 1938,9 на 1000 тис. дітей); перевищення порівняно з 2005 р. становило 7,8%, порівняно з 2008 р. – 2,8%. У структурі захворюваності дітей, як і в попередні роки, переважали хвороби органів дихання (65,6%), шкіри та підшкірної клітковини (5,3%),

деякі інфекційні та паразитарні хвороби (3,9%), хвороби органів травлення (3,8%), травми та отруєння (3,8%), хвороби ока та його додаткового апарату (3,3%), вуха та соскоподібного відростка (2,9%), опорно-рухової системи та сполучної тканини (2,2%) (www.haalth.gov.ua).

Отже, аналіз стану здоров'я дітей свідчить про необхідність посилення уваги до проблем дитячого і підліткового населення. У цьому напрямку в державі здійснюються певні заходи. Так, в Україні важливого значення надають функціонуванню системи лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на попередження захворюваності та інвалідності дітей, зменшення прошарку соціально дезадаптованих дітей, а також упровадження сучасної системи їх медико-соціальної реабілітації; формування життєвого простору в суспільстві з урахуванням стану здоров'я дитячого населення. У той же час пріоритетною постає потреба навчання кожного вихованця таким способам і формам життєдіяльності, які б забезпечили збереження його здоров'я сьогодні і у майбутньому, сприяли б творчій життєвій активності особистості та її довголіттю.

У руслі окреслених проблем на підставі наказу Управління освіти і науки Херсонської обласної державної адміністрації №337 від 26.08.2010 р. «Про здійснення інноваційної діяльності в освітніх закладах області в 2009/2010 навчальному році та завдання на 2010/2011 навчальний рік» педагогічний колектив Станіславського ясел-садка Білозерського району, Херсонської області здійснює дослідно-експериментальну роботу за темою: **«Формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку»**.

Мета дослідно-експериментальної роботи: обґрунтування, розробка, експериментальна перевірка та упровадження інноваційних технологій формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку в освітньо-виховне середовище сучасного дошкільного навчального закладу (ДНЗ).

Об'єкт дослідження: процес формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей у дошкільному навчальному закладі.

Предмет дослідження: зміст та засоби формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку.

Гіпотеза дослідження: успішні результати формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку можуть бути забезпечені за умов:

- реалізації моделі діяльності педагогічного колективу ДНЗ у відповідності з програмою «Нехворійко»;
- оновлення змісту та методів фізкультурно-оздоровчої та просвітницько-профілактичної роботи;
- створення інноваційного освітньо-виховного середовища ДНЗ на засадах упровадження здоров'язберезувальних технологій;
- системного підходу до оновлення змісту, форм і методів освітньо-виховної діяльності ДНЗ (інтеграції традиційних та інноваційних форм фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми; системної діагностики психічного, соціально-морального і фізичного здоров'я дошкільнят; поєднання виховних зусиль педагогічного колективу та батьківської спільноти в напрямі формування у дітей потреби у здоровому способі життя; оновлення системи науково-методичної роботи з педагогічним колективом, оздоровлювально-профілактичної роботи з батьками).

Завдання дослідно-експериментальної роботи

1. Проаналізувати стан проблеми формування психічного, соціального і фізичного здоров'я дітей дошкільного віку в психолого-педагогічній літературі та сучасній педагогічній практиці.

2. Розробити комплекс діагностики і моніторингу динаміки психічного, соціально-морального і фізичного здоров'я дітей у Станіславському яслах-садку.

3. Обґрунтувати модель формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку відповідно програми «Нехворійко» та визначити організаційно-педагогічні умови її

ефективної реалізації.

4. Створити інноваційне освітньо-виховне середовище ДНЗ, орієнтоване на упровадження і реалізацію здоров'язбережувальних технологій.

5. Запропонувати програму оновлення змісту, засобів, форм і методів фізкультурно-оздоровчої і просвітницько-профілактичної роботи з дітьми та батьківською спільнотою, орієнтованих на формування потреби у здоровому способі життя.

6. Розробити та апробувати інноваційні здоров'язбережувальні технології у процесі формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку.

7. Популяризувати досвід реалізації інноваційних підходів до формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку засобами підготовки методичних рекомендацій та проведення науково-методичних заходів.

При розробці **концепції** дослідно-експериментальної діяльності та моделі дошкільного педагогічного колективу ДНЗ «Казка» щодо формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку ми спиралися на:

- Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про інноваційну діяльність»;
- Укази Президента «Про Державну національну програму «Освіта», «Про Національну доктрину розвитку освіти»;
- Накази Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад», «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку», «Про систему організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів»;
- теорію особистісно орієнтованого навчання (І. Бех, В. Ананьєв,

О. Барабаншиков, А. Брушлинський, Л. Виготський, Л. Деркач, І. Зимня, О. Леонтєв, В. Сериков, І. Якиманська та ін.);

- моделі здоров'язбережувального навчання (Антропова М.В., Манні Г.Г., Безруких М.М., Сонькіна В.Д., Безрукова В.С., Горкуша П.С., Дегтярьов Е.О., Сініцин Ю.Н., Зайцев Г.К., Ковалько І.В., Кузнєцова І.В., Науменко Ю.В. та ін.);
- психолого-педагогічні та методичні розробки щодо формування потреби у здоровому способі життя у дітей і молоді;
- програмне забезпечення (програма дослідно-експериментальної роботи), експериментальна програма реалізації комплексного підходу до формування психосоціальної компоненти дітей дошкільного віку «Нехворійко».

Результати дослідно-експериментальної роботи. Реалізація мети здійснювалась засобами теоретично обґрунтованих **«Моделі формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку»** та експериментальної програми реалізації комплексного підходу до формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку **«Нехворійко»**. Цінність моделі та програми полягає в такій організації навчально-виховного процесу у ДНЗ, за якої педагоги насичують діяльність дітей максимальною руховою активністю. В основу моделі покладено принцип інтеграції, що передбачає комплексний підхід до організації освітньо-виховного процесу, поєднання зусиль вихователя дошкільного навчального закладу, сім'ї та громадськості в формуванні психосоціальної компоненти здоров'я дитини дошкільного віку на основі усвідомлення здоров'я як безумовної цінності та пріоритетного завдання сучасного дошкілля.

У процесі розробки та апробації «Моделі» у відповідності з експериментальною програмою «Нехворійко» в освітньо-виховному процесі ДНЗ на засадах комплексного підходу удосконалювалися традиційні та упродовжувалися в органічному поєднанні з ними інноваційні **здоров'язбережувальні технології:**

- комплексні заняття;

- ритміка;
- степ-аеробіка;
- гурток Хатха-йоги;
- арт-терапія;
- пісочна терапія;
- сміхотерапія;
- казкотерапія;
- різні види масажу;
- гімнастика пробудження;
- імунна гімнастика;
- природотерапія;
- мульттерапія;
- стежина здоров'я;
- психогімнастика;
- сумісні з батьками спортивні розваги та заняття;
- інноваційні форми роботи з батьками в клубі «Родинне сонцеколо» та в «Школі турботливих батьків».

Серед *основних організаційно-педагогічних умов*, які сприяють ефективній реалізації зазначених «Програми» та «Моделі» визначено:

- забезпечення плідної взаємодії педагогів ДНЗ, батьківської спільноти, вихованців, селищної громади, формування у них стійкої мотивації до здорового способу життя;
- цілеспрямоване застосування здоров'язберезувальних технологій у освітньо-виховному процесі;
- урізноманітнення типів проведення навчальних занять та інтеграція їх змісту;
- переважання практичних дій і вправлянь дошкільників у процесі формування в них потреби в здоровому способі життя;
- наявність навчально-методичного забезпечення елементів навчально-виховного процесу;

- наявність підготовлених педагогів і відповідного освітньо-виховного середовища (до штатного розкладу ДНЗ введено посади вихователя-методиста з дослідно-експериментальної роботи, інструктора з фізкультури, керівників гуртків англійської мови та хореографії, соціального педагога, вихователя з валеологічного виховання, логопеда, вихователя з образотворчого мистецтва, медичної сестри з дієтичного харчування);
- ціннісне ставлення педагогічних працівників до свого здоров'я як особистий приклад для вихованців щодо дотримання правил здорового і безпечного способу життя.

Механізм реалізації педагогічних умов щодо формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку здійснюється засобами:

- вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду роботи педагогів України та Станіславського ясел-садка;
- оновлення методів інваріантної та змісту варіативної частини навчальної діяльності нової редакції Базового компонента дошкільної освіти в Україні;
- створення інноваційного освітньо-виховного середовища, орієнтованого на впровадження і реалізацію здоров'язберезувальних технологій;
- постійно діючої районної «Школи передового досвіду «Школа сприяння здоров'ю», консультативного пункту «Школа турботливих батьків», клубу роботи з батьками «Родинне сонцеколо»;
- роботи творчої групи «На варті здоров'я малюків»;
- психолого-педагогічного діагностування учасників дослідно-експериментальної роботи, системного моніторингу динаміки здоров'я дітей;
- просвітницької роботи з батьками та громадськістю.

Медико-профілактична робота здійснюється відповідно до річного плану. У дошкільному навчальному закладі виконуються

заходи профілактичного характеру, здійснюються антропометрія, визначення гостроти зору, перевірка постави, огляд на педикульоз, загартувальні процедури.

Планомірно проводяться антропометричні вимірювання та оцінювання фізичного розвитку дітей. З метою виявлення хронічних осередків інфекції і своєчасного оздоровлення дітей проводиться робота щодо організації систематичних поглиблених медичних оглядів.

У 2013-2014 н.р. обстежено 160 дітей старшого та молодшого дошкільного віку. Регулярне визначення індексу здоров'я дає змогу стежити за динамікою захворюваності у групах. Зниження індексу здоров'я сповіщає про нагальну потребу розпочати роботи із загартування вихованців, зміцнення їхнього фізичного здоров'я. Констатовано, що показник індексу здоров'я дітей, які відвідують Станіславський ясла-садок значно збільшився і складає 69% (рис. 1).

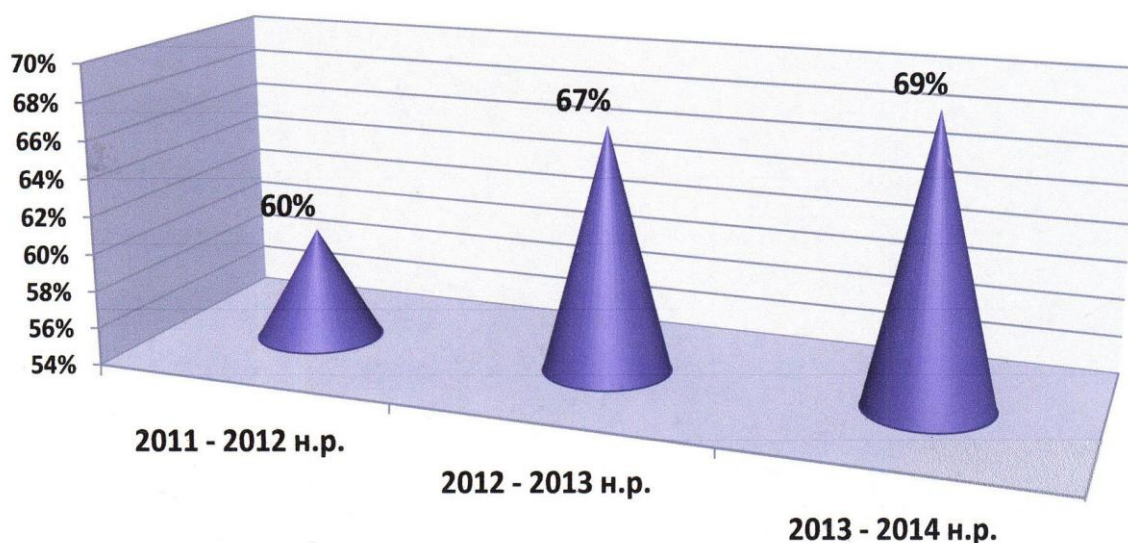

Рис. 1. Динаміка індексу здоров'я вихованців Станіславського ясел-садка за період дослідно-експериментальної роботи

Для визначення індексу здоров'я потрібно кількість дітей, які не хворіли, поділити на загальну кількість дітей за списком та помножити на 100.

Планові лікарські огляди проводяться чітко за графіком, результати обстеження й оцінка стану здоров'я дитини обов'язково доводяться до відома батьків. Один раз на рік проводиться поглиблений огляд із залученням фахівців Білозерської районної лікарні. Діти старшої групи проходять повну диспансеризацію навесні. В індивідуальних картах (форма 26) відзначається стан здоров'я і розвиток дитини, перенесені захворювання, щеплення. Усі діти розподілені на групи здоров'я, педагогам надані рекомендації щодо відвідування ними занять з фізкультури. Постійно проводиться обстеження за Центильною шкалою (ростово-ваговий індекс маси тіла при різній його довжині у дітей дошкільного віку за методикою Мазуріна А. В. та Воронцова І. М.) (рис. 2).

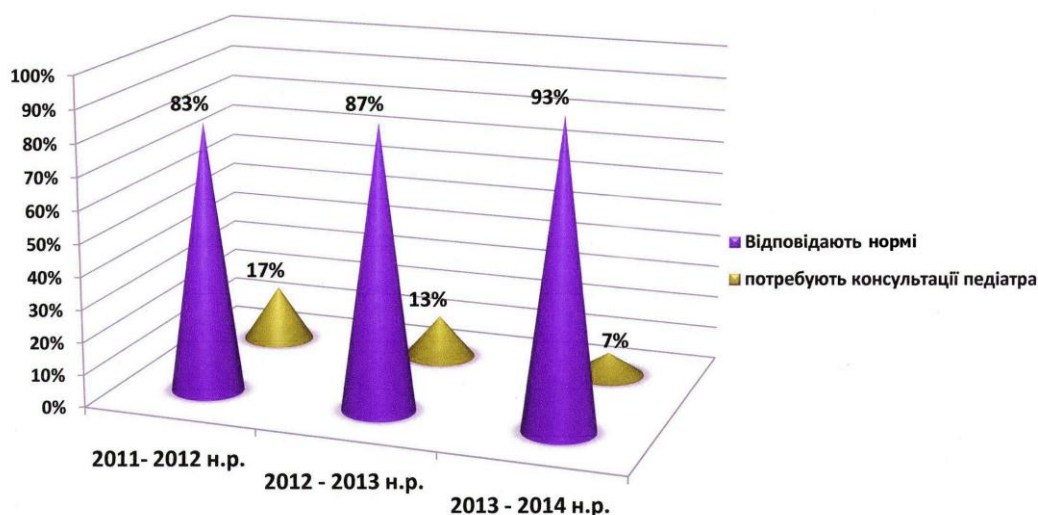

Рис. 2. Динаміка середніх показників Центильних шкал вихованців Станіславського ясел-садка за період дослідно-експериментальної роботи

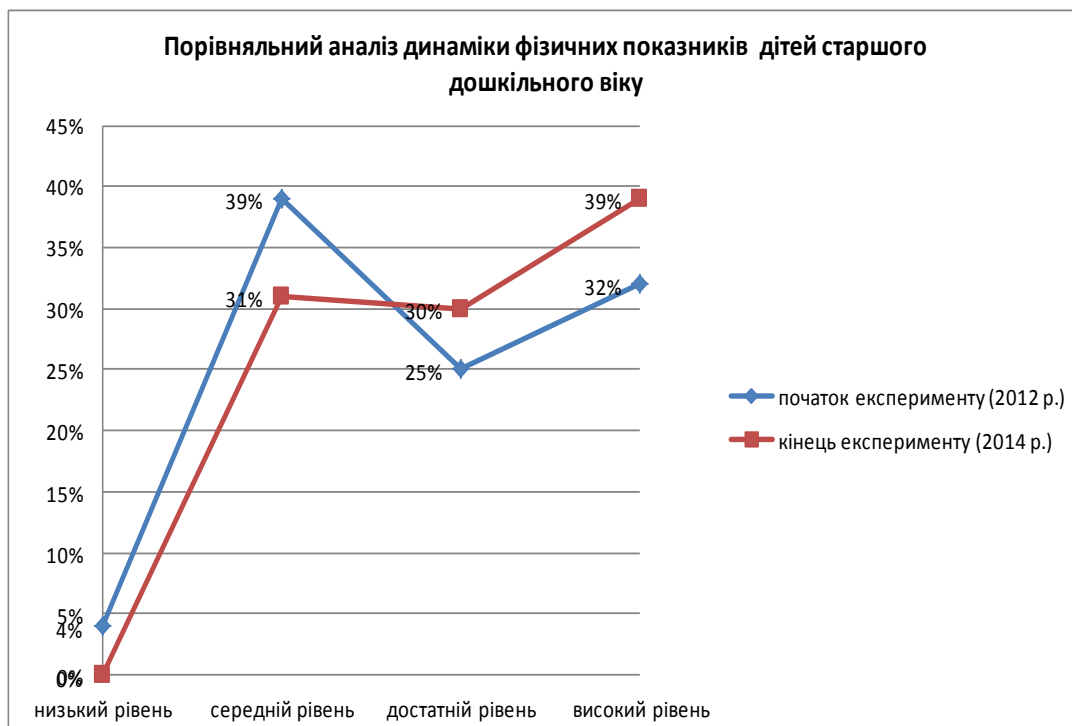
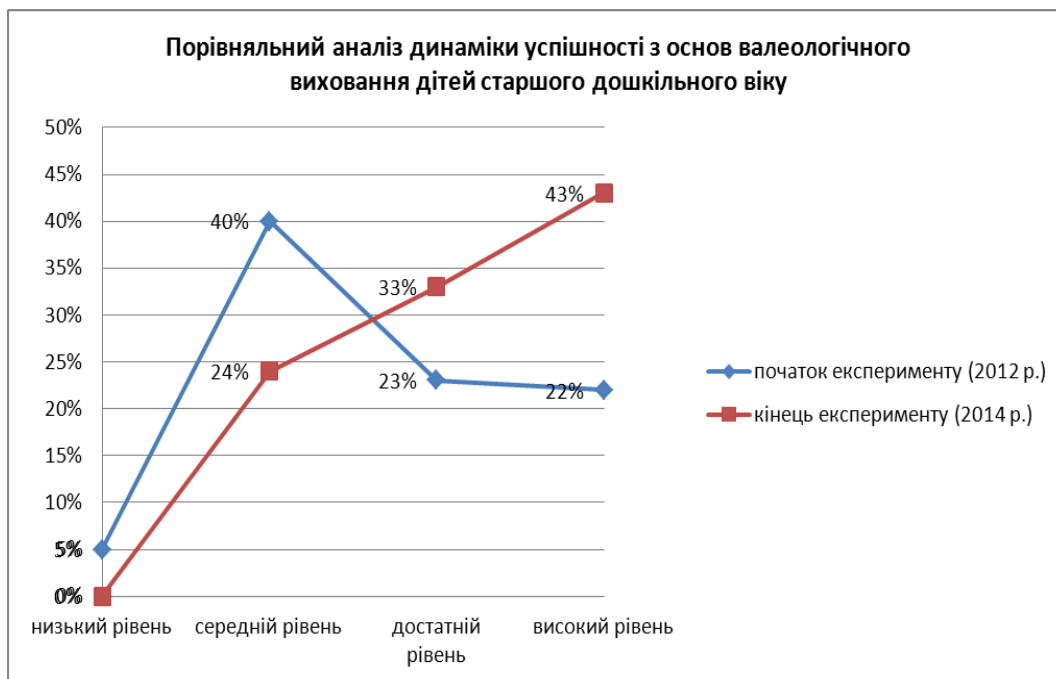
На кожну дитину групи складається «Карта здоров'я», що допомагає медичним працівникам і вихователям здійснювати індивідуальний підхід до дітей, які мають відхилення у здоров'ї.

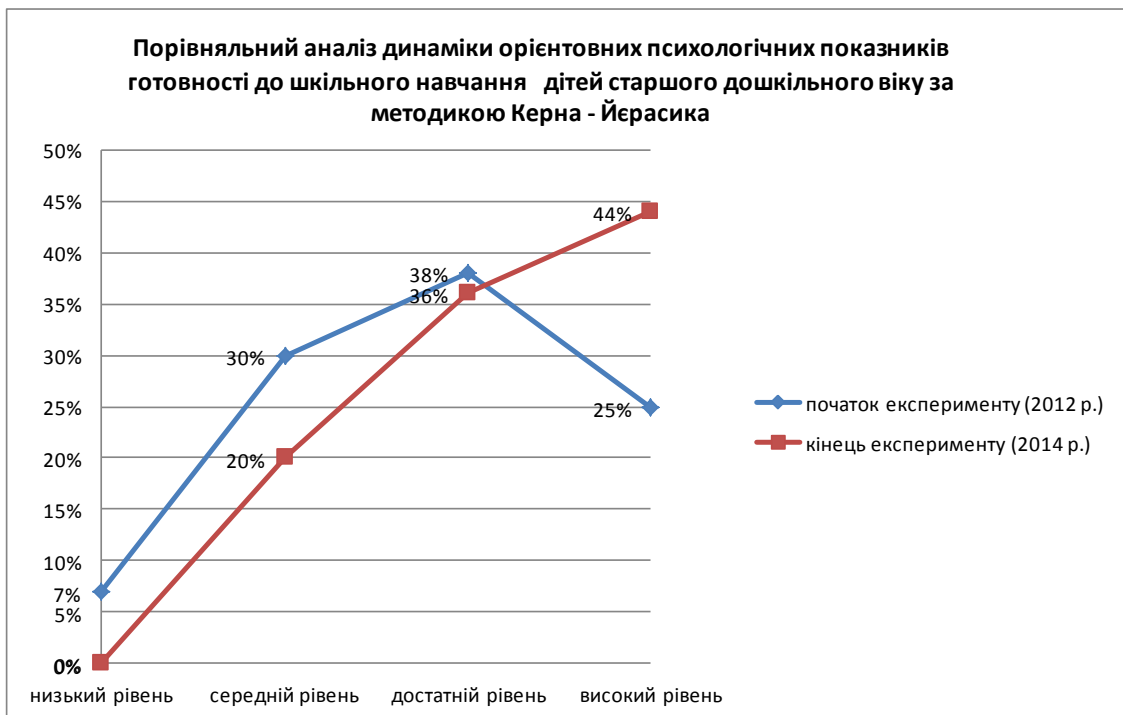
З урахуванням стану фізичного здоров'я здійснюється відповідний добір фізкультурно-оздоровчих заходів. За результатами аналізу діагностування фізичного здоров'я творчою групою «На варті здоров'я малюків» розроблено рекомендації для інструктора

фізкультури, вихователя з основ валеологічного виховання, логопеда, соціального педагога, вихователів.

Системний моніторинг дозволив констатувати позитивну динаміку забезпечення фізичного та психосоціального здоров'я дітей дошкільного віку — учасників дослідно-експериментальної роботи.

Кількісні результати цієї динаміки представлені діаграмами:

У той же час у процесі дослідно-експериментальної роботи було констатовано чинники, які можуть здійснювати негативний вплив на досягнуті позитивні результати у формуванні психосоціальної компоненти здоров'я дошкільників, серед них:

- екологічні чинники – шкідливі впливи засобів виробництва, транспорту, зв'язку, ліній електропередач, забруднення повітря, вод Херсонщини;
- соціально-економічні фактори – зниження рівня життя більшості населення в різних аспектах його прояву;
- ідеологічні фактори – недостатній розвиток у суспільстві ідеології здоров'я і культури здорового способу життя.

Робота по зниженню впливу цих чинників на здоров'я дітей дошкільного віку може бути **перспективою подальших наукових пошуків.**

Апробація та упровадження результатів дослідно-експериментальної роботи. Досвід роботи ДНЗ «Казка» поширюється серед освітян області і району. Науково-методичною радою районного методичного кабінету Білозерського районного центру по обслуговуванню закладів освіти затверджено:

- Навчально-методичний посібник «Нетрадиційні види оздоровлення в умовах дошкільного навчального закладу» (протокол №3 від 27.03.2012 р.) (укладачі: завідувач Кисла Л.Г., вихователь-методист С.Я. Москаленко, вихователь Т.К. Бабич).
- «Сходишки пізнання себе: Методичні рекомендації до експериментальної програми «Нехворійко» щодо реалізації комплексного підходу до формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку» (протокол №3 від 24.09.2013 р.) (укладач – соціальний педагог Кисла Н.В).
- експериментальну програму «Нехворійко» щодо реалізації комплексного підходу до формування психосоціальної компоненти здоров'я дітей дошкільного віку (укладачі – завідувач Кисла Л.Г., вихователь-методист Москаленко С.Я., соціальний педагог Кисла Н.В).

Увага! Для поглиблення знань в галузі організації дослідно-експериментальної роботи дослідникам-початківцям рекомендуємо поглиблено опрацювати наступну літературу.

Література, рекомендована для самоосвіти в галузі дослідно-експериментальної діяльності

1. Андрієвський Б. М. Самостійна науково-пошукова діяльність в системі формування дослідницької компетентності майбутнього вчителя / Б. М. Андрієвський // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – Випуск 18. – С. 77-82.
2. Аннікова, О. Науково-дослідницька діяльність учителя сучасної школи / Оксана Аннікова // Методист. – 2013. – № 3. – С. 71-73.
3. Базелюк В. Експеримент як фактор інноваційного розвитку школи майбутнього / В. Базелюк // Післядипломна освіта в Україні. – 2012. – № 2. – С. 102-106.
4. Баранова, В. Дослідно-експериментальна робота навчального закладу / Вікторія Баранова // Методист. – 2012. – № 7. – С. 8-14.
5. Баранова, С. Експериментальна діяльність у навчальному закладі / Світлана Баранова // Завуч. – 2012. – № 5. – С. 8-11.
6. Беліцька І. А. Пошукова діяльність щодо впровадження компетентнісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес / І. А. Беліцька, Г. М. Груніна // Завуч. Усе для роботи. – 2012. – № 1-2. – С. 18-31.
7. Бережна Т. Дослідно-експериментальна робота у ЗНЗ / Т. Бережна // Практика управління закладом освіти. – 2008. – № 2. – С. 32-39.
8. Булда І. Психологічний супровід експериментальної діяльності в умовах Школи культури здоров'я / І. Булда // Завуч. – 2012. – № 19. – С. 24-28.
9. Ваколя, Т. І. Мотивація як чинник формування дослідницької компетентності майбутнього педагога / Тетяна Іванівна Ваколя // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2011. – Випуск 12 (3). – С. 98-102.

10. Голодюк Л. С. Організація дослідно-експериментальної роботи в школі / Л. С. Голодюк // Управління школою. – 2013. – № 10-12. – С. 44-51.
11. Горлач, Т. Отримання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу: крок за кроком / Тетяна Горлач // Заступник директора школи. – 2011. – № 0. – С. 8-24.
12. Горобченко, Н. Використання дослідницьких методів на уроках як дієвий спосіб забезпечення творчого розвитку особистості / Наталія Горобченко // Початкова школа. – 2012. – № 2. – С. 42-43.
13. Гурин Т. Рік експерименту (Досвід ЗОШ № 118 м. Дніпропетровська: «Учительсько-батьківська взаємодія як цілісний суб'єкт морально-духовного виховання учнів») / Т. Гурин // Шкільний світ. – 2008. – № 46. – С. 6-8.
14. Денисенко Т. В. Удосконалення рівня професійної майстерності педагогів, які працюють з обдарованими дітьми в умовах гімназії : досвід, схеми / Т. В. Денисенко, І. С. Старостенко // Завуч. Усе для роботи. – 2012. – № 1-2. – С. 4-17.
15. Дудікова, Л. В. Науково-дослідницька діяльність студентів як складова індивідуалізації навчального процесу / Лариса Володимирівна Дудікова // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. – Випуск 16. – С. 126-131.
16. Дьоміна А. В. Система роботи над науково-методичною проблемою / А. В. Дьоміна // Бібліотека «Директор школи». – 2011. – № 8. – 128 с.
17. Експериментальні майданчики // Все для вчителя. – 2009. – № 11-12. – С. 11.
18. Єрмола А. Проектування соціального розвитку особистості учнів (результати всеукраїнського експерименту) / А. Єрмола // Освіта і управління. – 2007. – № 3-4. – С. 75-84.
19. Жосан О. Е. Педагогічний експеримент / О. Е. Жосан //

- Управління школою. – 2009. – № 27. – Спецвипуск.
20. Іллюшина О. Організація педагогічного експерименту регіонального рівня / О. Іллюшина, Г. Шапаренко // Завуч. – 2009. – № 9. – С. 3.
 21. Ільїна В. Коли інновації втілюються? / В. Ільїна, А. Смішко // Управління освітою. – 2008. – № 7. – С. 23-32.
 22. Конельська, І. Педагогічне моделювання як механізм вивчення перспективи розвитку інноваційного закладу та складова експериментальної роботи / Ірина Конельська // Завуч. – 2012. – № 19. – С. 8-11.
 23. Кубенко, Н. Науково-методична проблема навчального закладу : досвід / Надія Кубенко, Ірина Дріго // Завуч. – 2011. – № 13. – С. 4-8.
 24. Марченко І. А. Дослідно-експериментальна діяльність у загальноосвітньому навчальному закладі: організаційно-методичний аспект / І. А. Марченко // Завуч. Усе для роботи. – 2013. – № 19-20. – Вкладка. – С. 32-36.
 25. Мельнікова, Н. Науково-дослідна експериментальна робота педагогічних працівників : методичний супровід / Наталія Мельнікова // Методист. – 2012. – № 11. – С. 40-45.
 26. Методичні рекомендації щодо проведення експериментальної роботи в навчальному закладі. Інструкція для експертів з науково-дослідної, експериментальної роботи // Підручник для директора. – 2008. – № 10. – С. 20-30; Продовження: № 12. – С. 41-53.
 27. Морева, Т. Г. Від творчого задуму – до результатів / Тетяна Геннадіївна Морева, Кира Миколаївна Товстуха // Джерела. – 2009. – № 11. – С. 6.
 28. Науково-дослідна робота освітньої установи : Нормативне забезпечення // Управління освітою. – 2010. – № 11. – С. 25-29.
 29. Низковська О. Нормативні засади діяльності експериментальних ДНЗ / О. Низковська // Дитячий садок. – 2009. – № 29-31. – С. 33-35.

30. Норкіна, О. В. Післядипломна освіта як дієвий чинник розвитку дослідницької компетентності сучасного педагога / Олена Валеріївна Норкіна // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – Випуск 20. – С. 130-135.
31. Організація науково-методичної роботи в умовах експерименту. З досвіду роботи Зориківської ЗОШ І-ІІІ ст., Міловський р-н, Луганська обл. // Школа. – 2010. – № 3. – С. 63-67.
32. Пасічник О. Б. Управлінські аспекти організації дослідно-експериментальної діяльності навчального закладу : досвід / О. Б. Пасічник, А. Я. Нагорний, Л. Лукашенко // Управління школою. – 2012. – № 19-21. – С. 67-95.
33. Перехейда, О. М. Експериментальна робота – складова інноваційного розвитку школи : досвід / Олександр Михайлович Перехейда // Директор школи. – 2012. – № 11. – С. 4-12.
34. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад (Зі змінами): Наказ Міністерства освіти і науки від 20.02.2002 року № 114 (у редакції наказу № 1054 від 23.11.2009 року) // Освіта України. – 2010. – № 6. – С. 1, 4; Директор школи. – 2010. – № 9. – С. 25-30.
35. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад: Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 року № 114 // Підручник для директора. – 2008. – № 5. – С. 41-48.
36. Приходченко К. І. Дослідно-експериментальна робота зі створення творчого освітньо-виховного середовища ЗНЗ гуманітарного профілю / К. І. Приходченко // Управління школою. – 2008. – № 13. – Вкладка. – С. 1-8; Продовження: № 16; № 25. – Вкладка.
37. Про надання статусу експериментального ЗНЗ всеукраїнського рівня гімназії № 2 м. Біла Церква Київської області: Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.10.2007 року № 870 //

- Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2008. – № 4. – С. 23-26.
38. Про проведення дослідно-експериментальної роботи зі створення дидактико-методичної системи розвитку дитячої творчості у межах навчально-виховного процесу дошкільного та загальноосвітнього навчального закладу: Наказ Міністерства освіти і науки від 27.07.2012 року № 843 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2012. – № 34-36. – С. 59-71.
 39. Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі ЗОШ І-ІІІ ст. № 13 м. Кіровограда: Наказ Міністерства освіти і науки від 17.03.2008 року № 190 // Директор школи. – 2008. – № 25-26. – С. 57-64.
 40. Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі Любимівського ДНЗ-ЗОШ І-ІІІ ст. № 1 та Любимівського ДНЗ-ЗОШ І-ІІІ ст. № 2 Каховського району Херсонської області: Наказ Міністерства освіти і науки від 31.03.2008 року № 280 // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2008. – № 10-11. – С. 23-40.
 41. Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі Ялтинської ЗОШ № 2 Автономної Республіки Крим: Наказ Міністерства освіти і науки від 30.05.2007 року № 429 // Світ виховання. – 2008. – № 1. – С. 19-20.
 42. Птахова Л. Експериментальна робота педагога. Із досвіду роботи ЗСШ № 57 І-ІІІ ст. з поглибленим вивченням іноземних мов, м. Херсон / Л. Птахова // Завуч. – 2008. – № 34. – С. 18-21.
 43. Раєвська, І. М. Психолого-педагогічні підходи до розуміння сутності дослідницьких умінь педагога / Ірина Миколаївна Раєвська // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – Випуск 18. – С. 181-186.
 44. Раєвська, І. М. Спецкурс «Учитель-дослідник» як програма

- підвищення рівнів розвитку дослідницьких умінь учителів початкової школи / Ірина Миколаївна Раєвська // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова та ін.). – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2012. – Випуск 14. – С. 219-223.
45. Семенов, О. Культура роботи вчителя-дослідника з текстом наукової комунікації / Олена Семенов // Українська мова й література в сучасній школі. – 2013. – № 11. – С. 2-9.
46. Система роботи над науково-методичною проблемою : досвід // Сучасна школа України. – 2011. – № 8. – Спецвипуск.
47. Солдатенко, С. Профільне навчання в умовах експерименту / Світлана Солдатенко // Завуч. – 2012. – № 1. – Вкладка. – С. 18-20.
48. Стельмах, А. Організація роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою / Антоніна Стельмах // журн. «Директор школи». – 2012. – № 6. – С. 6-16.
49. Столбова, І. Експериментальний майданчик у ЗНЗ : Напрями звітності щодо експериментального майданчика в ЗНЗ. Методичні рекомендації / Ірина Столбова, Микола Савусін, Сергій Пеняєв // Управління освітою. – 2011. – № 1. – С. 22-24.
50. Сургаєва В. В. Дослідно-експериментальна робота області / Вікторія Валеріївна Сургаєва // Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця: історія, теорія, практика : матеріали міжнародної науково-практичної веб-конференції (15-16 травня 2013 р., м. Херсон) / за ред. В. В. Кузьменка, І. Я. Жорової, І. В. Воскової, В. С. Мусієнко. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – С. 227-233.
51. Сушко С. Експеримент у навчальному закладі / С. Сушко // Директор школи. – 2008. – № 44. – С. 10-12.
52. Технологія управління інноваційними процесами в загальноосвітніх навчальних закладах : методичні рекомендації / уклад. В. В. Сургаєва. – Херсон : РІПО, 2009. – 47 с.
53. Тимофієва, Л. Інноваційні стратегії управлінської діяльності

- керівника експериментального закладу / Людмила Тимофієва // Завуч. – 2012. – № 19. – С. 4-8.
54. Ткачик С. М. Впровадження проектних технологій. Опорна школа / С. М. Ткачик // Позакласний час. – 2008. – № 8. – С. 12.
55. Ткачук Т. А. Управління реалізацією науково-методичної проблеми школи / Т. А. Ткачук // Завуч. Усе для роботи. – 2013. – № 23-24. – С. 2-12.
56. У педагогічному пошуку // Сільська школа України. – 2008. – № 8. – Вкладка. – С. 1-32.
57. Усова Т. Впровадження в практику роботи інноваційної технології дослідження / Т. Усова // Сільська школа України. – 2007. – № 9. – С. 31.
58. Хронік, Т. Дослідна та експериментальна робота в навчальних закладах : досвід / Тетяна Хронік // Методист. – 2012. – № 3. – С. 24-40.
59. Шепель А. Б. Розробка моделі школи майбутнього на засадах сучасних освітніх технологій / А. Б. Шепель // Світ виховання. – 2010. – № 4. – С. 31-33.
60. Шляхи розвитку експериментального загальноосвітнього навчального закладу : методичні рекомендації / укладач В. В. Сургаєва. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2011. – 32 с.

